

РАДА

газета політична, економична і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

Рік третій.

Театр „СОЛОВЦОВ“.

У неділю 23 і у вівторок 25 марта с. р.

2 тільки дві гастролі 2 звінені босоніжки АЙСЕДОРИ ДУНКАН

при участі симфонічного оркестру. Початок продажу квитків у неділю, 16-го марта.

Подробні в афішах. 7—132—1 Дирекція Генр. Целлер.

Городський театр. Дирекція С. В. Брикіна.

На п'ятій та шостій неділі Великого посту відбудеться гастролі всеохідно-відомої еспанської співачки Марії Гай і артиста Імператорських театрів Л. Собінова.

Намічений репертуар:

МАРІЇ ГАЙ:

„КАРМЕНЪ“ (1-й раз).
„САМСОНъ и ДАЛИЛА“ (1-й раз).
„ДАІЛА“.
„КАРМЕНЪ“ (2-й раз).
„ТРУБАДУРЪ“ (Азтена).
„САМСОНъ и ДАЛИЛА“ (2-й раз).
„КАРМЕНЪ“ (3-й раз).

Порядок спектаклю буде оголошено окремо. Продаж квитків на всі гастролі спектаклів Л. Собінова почнеться в суботу, 15-го марта з 10-ої г. ранку. Вілеги, що лишаться від продажу 14-го та 15-го марта будуть продані у неділю, 16-го марта. м—4—63

ГРАМОФОНИ

Товари од 15 карб. до 100 карб. Грамофонні пластинки. Грамофон-фонофаги

Цате і валки до них у великому виборі.

головне депо музичних струментів і нот

Г. І. ІНДРЖИШЕКА у Кієві, Хрестатик, 58.

Прейс-курант. безлатто.

гд-7-25

Приймається передплата на 1908 р. на

Літературно-Науковий Вістник

Український місячник літератури, науки й громадського життя.

ОДИНДЦЯТИЙ РІК ВІДАННЯ.

Виходить в двох виданнях: кіївськім і львівськім в збільшених розмірах, книжками по 12—15 аркушів друку.

Містить белетристику оригінальну й переклади — повісті, оповідання, драми, поезії, статті з української історії, літератури, суспільної економії й інших областей знання; огляди літератури, науки й суспільно-політичного життя, критику й бібліографію.

ПЕРЕДПЛАТА НА ВІДАННЯ КІЇВСЬКИХ:

на рік 8 руб.; для незаможних учнів, студентів, сільських учителів, низших служащих, робітників і селян 7 руб., але тільки коли вони передплачують журнал просто з контори.

На пів року 4 руб. 50 коп.

Передплату можна присилати також по одному рублю на перше число кожного місяця, кому трудно прислати більше відразу. Книгарям і всім посередникам від передплати 5%, але тільки в тім разі, коли передплата виплачується повна (8 руб.) і вся відразу.

Повні комплекти за 1907 р. і за попередні роки продаються по 8 руб.

Видавець М. Грушевський. 0-89-15 Редактор Ф. Красицький.

Видавництво „ВІК“

Вийшла з друку нова книга

Д. МАРКОВИЧ.

По стежах та хуторах.

ЦІНА 65 КОП.

Склад в Українській Книгарні у Київі, Бєзаківська, 8. 10-131-8

Антонович і Антонович.

В „Кіївській Мисли“ розказано недавно, як Вол. Б. Антонович дістав генеральського чина.

Був у кіївському університеті теж професором разом з відомим усьому ученою світотвором Антоновичем ще й другий Антонович, Афиноген Яковлевич, відомий тільки нещасним студентом, що мусіло слухати у його політичну економію, та що діві Вітте, з яким цей Антонович широ приєднував. Д. Вітте тоді тільки роспочинав ще свою близкую карієру, бувши начальником залізниці у Київі, і як його покликано до Петербурга, то він і пообіцяв своєму приятелеві випрохати йому генеральського чина.

Приїхав д. Вітте до Петербургу й по-важив проф. Антоновича у тодішнього міністра Делянова. Делянов обер-

нувся до ради кіївського університета, чи нема перешкод, щоб проф. Антоновичеви дати „чин дійсного статского солістника“. А як усі знали тільки Володимира Антоновича, а про Афиногена Антоновича забули навіть його товариші, то про Володимира і написали — перешкод, мовля, нема ніяких.

І от на новий рік д. Вітте телеграфує зі своєю приятелеві — вітає з генеральством. А приятель, що мав власну газету, „Кіївське Слово“, зараз же оповістив про своє генеральство ірві ет орбі. Вітають нашого генерала, на съмому небі він себе почиває, коли раптом в другій кіївській газеті появляється звістка, що генеральського чина на дістав так Антонович, тільки не Афиноген, а Володимир...

Так несподівано Володимир Боніфатович доскочив генеральства, хоч воно йому, як то кажуть, і за вхом не свербіло. Переплатили крамольника з „істинними съномъ отечества“ і сепаратиста з патріотом і нагородили першого за „заслуги“ другого. Ліхो од цього права ще невелике, та буває й інакше, буває, що не тільки нагороджують за чужу заслугу, а й карають за чужу провину. Володимира Антоновича таки й покарано за... Афиногена Антоновича.

Сталось це вже по смерті Володимира Боніфатовича. В середу 12 марта в місцевій польській газеті „Dziennik Kijowski“ з'явилася дуже вчасно замітка, що вмер, мовляв, такий і такий професор, який не-

Ціна окремого № 4 коп.

Адреса редакції і головної контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.

— Телефон редакції 1458. —

Телефон друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1908.

на	на	на	на	на	на	на	на	на	на
1 рік	1 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.
6.	5.70	6.20	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75

Роком передплатники можуть виплачувати передплату частками, в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 8 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 февр. 2 карб., і на 1 бер. 2 карб.

За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб.

50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Авторі рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку негодяші, переходяться і редакції. З місяці видається авторам їх коштом, а дрібні замітки я дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок п'яті та попереду тексту або за його місце платиться; за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок п'яті після тексту: за перший раз 20 коп., за другий — 10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

прихильно ставився до поляків, уславивши він тим і тим із міжнародним був „редактором російської поступової газети „Кіевське Слово“...

Хто знає хоч трохи історію кіївської журналистики, тому легко зрозуміти, як така звітська виглядає. „Кіевське Слово“, що здебільшого підспівувало „Московським Відомостям“ — це поступова газета? А хазяїн її, що міняв редакторів і третій рік ІІ, як наймітів, — це скромний, лагідний В. Б. Антонович?.. Ні, не тільки генеральства можна доскочити, маючи одно-

незайманості особи, що „час би вже та скінчило своє темне діло“.

> Колюбакін подав пояснення, які комісія признала слушними, а власне: 1) на зборах був пристав, який не спинав оракла, коли той виголосував свої „злочинні“ слова; 2) Справу розпочато через два місяці після зборів і промови; 3)

Справу зразу було припинено, а по тому знов розпочато. В комісії постановлено запрохати Щегловітова й викликати представника ділінгутства для докладніших поясненів у цій справі.

> Судова комісія постановила збільшити жалування чинам судових інституцій; тим, що досі брали 700 карб.—накинуто тисячу карб., тим, що брали 6.000 карб.—накинуто також тисячу карб., тим, що брали 5.000 карб.—накинуто 600 карб. і т. д.

> За приводом одкозу з асігнованів на флот „Гражданин“ заявляє: „Страшно подумати, куди поведе ця „благонаміренна Дума“.

> До тульського Бобринського, що здійснює виступи в оборону запитання про Фінляндію, приїздили фінські сенатори з доказами лояльності фінляндців.

> Друга підкомісія що до незайманості особи постановила видавать допомогу тільки в тих випадках, коли звязок даного злочинства з революцією не підлягає сумніву. Після того комісія постановила перейти до конкретизації питань про те, кому й скільки видавать допомоги і т. д.

> В комісії центра Держ. Ради граф. Вітте прочитав доклад про флот. На думку докладчика, флот в принципі є бажаним, але грошей нема. Й через те необхідно буде позичити їх. Отже і флоту можна здійснити тільки в будущому. Промовлюючи про російські фінанси, гр. Вітте говорить, що гайдуків з Афіоненом Антоновичем Соганою його дуже неприхильно підтримав.

> Комісія судових реформ, розглянувши проект міністра юстиції про збільшення жалування чинам судових інституцій, встановила ось які щорічні оклади: сенаторам касаційних департаментів — 8000 карб., старшому голові судової палати — 7000 карб., голові департаменту палати — 5.600 карб., голові суду — 5.300 карб., товарищеві голові суду — 4.200 карб., прокурори судової палати — 6.000 карб., прокурори суду — 4.200 карб., і товарищеві судового прокурора — 2.800 карб.

> Комісія в справах рибальства, розглядаючи далі законопроект про мореплавство й рибальництво на внутрішніх водах, постановила зобов'язати сплавщиків обкорювати відповідно з північного боку залізничного залізниці та південного боку підводного моста.

> Третя земельна підкомісія обміркувала доклад члена Думи Лаврова про лісні площа, призначенні для малоземельних селян. Підкомісія ухвалила стт. 1 і 2 про нарику земель в Европейській Росії для безземельних селян.

> Бюро парламентської преси послало в Берлін журналістам рейхстагу привітну телеграму французькою мовою. В телеграмі висловлюється спочуття в обороні честі преси, яку взяли на себе журналісти рейхстагу в відомій інциденті з депутатом Гре-бером, що образ

засідання доброго насління, прийнялися до культурної праці біля своїх хоч і "сознательних", але все таки мало освічених товаришів. Почали читати реферати, лекції, впорядковували літературно-музичні вечори, засновувались хори і навіть аматорські артистичні гуртки. Розуміючи, що на руках старого ладу почала будуватися молоді, нова Росія, яка потрібне багато освічених циркулів сил, кожен хотів принести і покласти і свою цеглину до будування цієї великої будівлі. А для цього необхідні були знання, знання та знання. Всі як найкраще хотіли скористувати вільний час і якою мога більше дістати знання, щоб приховати додому, приступити до праці, почиваючи себе сильними, узбреними знаннями. Браку в книжках самого ріжноманітного змісту не було. А в більш менш численних колоніях, як нам відомо, існували і досить гарні по своїм змісту бібліотеки.

Занадто не побільшимо, як скажемо, що заслання жило повним культурним життям.

Але час йшов і картина заслання мінялась. Підупад барометру російського настрою найяскравіше відбився на засланцях. Надія на скоре віднайдення додому, до рідних семій, до любої праці стала мало-помалу зникати. Віра в силу визвольного руху, в своїх власні молоді сили теж стала підувати. На місто світлого рожевого оптимізму, на заслання посунула чорна хмара безнадійного пессізму, зневіри. Навіть більш того, —тих засланців, котрим найбільш дошкуляли всі пригоди заслання і котрі тає багато покладали надії на скоре віднайдення додому, тепер огорнув самий безнадійний одяг.

Товарицька дісципліна для багатьох стала важким обов'язком і вони з нею з часами не стали рахуватися. Лекції, реферати, котрі мали свою метою освітність, підбадьорити більш слабких товаришів, скоро припинились. З'являється п'ятирічка, перше поїздії від товаришів, а потім і однією. З під личини товарища потроху виявляється самий звичайний селянин або фабричний робочий. Наше селянство і наявіть фабричні робочі, взагалі володіючи не дуже та міцними моральними підвищами, опинившись в таких важких умовах, погубили і ці останні. Втративши моральну, а з нею і матеріальну піддержку, заслання упадало все нижче і нижче. Напівгодине існування, безробіття, нудьга побільшували моральний підулад. Всі заходи "старших товаришів" утримати заслання на бажаній високості не мали жадного успіху.

Моральні піднесення, з'явившись чисто стихійно, також стихійно зникло. Як тільки зник настрій, котрій всіх рівняв, зникла і однноманітність, скучність заслання. Більшість інтелігентів, бачачи марність своїх праць над піднесенням заслання, почали роз'їхатись, почали ж відокремлюватися; почала працювати над самоосвітою.

Про пам'ятник М. І. Шевченкові.

Пам'ятник Шевченкові...

Залеже можна сказати — нема крашого пам'ятника таким робітникам духа, яким був і наш Шевченко, над той, що стоять в серіях людських. Коли ідеї, що Ім слу жили письменники за життя свого, широко розходяться серед людей, направляють Іх на ту ж саму стежку, якою Йшов і письменники, коли вони палияли огнем невірміщим серця людські і навертають їх на добро, росівітаючи пишним цвітом у гарних учинках — міцнішого пам'ятника над цей не може бути письменникові. Бо і мертві — він живим переїдає серед людей, він творить, як і за життя свого, велике діло, він проказує людям стежку до правди, добра і заштати вселюдського. Переїд таким пам'ятником нічого не варти ні пишні будування, ані мертві брили мармуру чи бронзові статуї. Біо нема нічого на світі міцнішого, ніж та добра слава, що лишається по великій людині в серіях, під вічна пам'ять про славетні вчинки І, що осівають шлях до крашого життя нечисленним поколінням. Це й сам Шевченко розуміє добре, бо не дурно ж у своему "Заповіті" закликав він людей найперше до загального діла, до боротьби за народне визволення, а для себе самого так мало-небагато, здавалося, І благав:

І мене в семі великий,
Сем' вольний, новій
Ни забудьте пам'ятути
Не зли, тихим словом (стор. 283)*.

Ось якого собі пам'ятника бажав сам поет — пам'ятника "нерукотворного", широко приязню, прихильності та подяливістю в серіях людських збудованого. "Не зле, тихе слово", як ознака вічної пам'яті за великою працею письменника на добро людське, як вираз подяливістів найвищої пошани — поетові було найпринаднішим пам'ятником.

Але таку ж вічу мають люди, що Ім мало буває "нерукотворних" пам'ятників: Ім треба ще І матеріальних ознак тієї шаноби, якою оповіто найменіє славних заступників людського роду, Ім треба "вещественными знаками" заманішевати своє "невещественны отошнені" ... Гівіді з давніх давен поєстав звичай шанування заслуї великих людей пам'ятниками матеріальними. Хоч цим способом людськість хоче одягнати тим людям, яким за життя Іхнього часто саме терпія доставалася, на яких сипалася каміння сучасників і які проте через їх голову без перестану го-

вогнали і невтомно працювали для майбутніх покоління. Мармурові колонни по смerti ставять надгородю за те каміння, що рясно падають на велику людину за життя; бронзові статуї — за ті життєві кайдани, що дзвініли на їх руках, по смerti шаноба — за ті проклони, зневага та зневаження, що уряд не намагається златити зовсім старі земські порядки, а хоче тільки скасувати такі, які осталися позаду самого життя. З пропозиції Століпіна нарада подіялася на чотирі комісії: поселкову, волосну, городську та комісію земельного цензу.

(Р. Сл.).

— **Міністр Діков.** "Русь" прочула з "певних джерел", що одставку морського міністра не прийнято. 10 марта Діков ізидив до Царського Села, а 11 марта приймав чиновників з докладами. Але кажуть, що становище Іого не дуже місце. Можливо, що Іого місце заступить адмірал Алексеєв.

— **Допомога чорносотенному, "В'чесу".** Видавець московської газети "В'чес", яка не мала вже чим животіти, дано з головної ради "союза русского народа" 6,000 карб. субсидії.

(Б. В.).

— **Патріоти з "Русского Знамени".** В "Русском Знамени" уміщено ось яку постанову загальноросійського з'їзда, "союза русского народа": а) просити Царя, що позбавлено було зрадника І поганця Мілюкова звания члена Державної Думи та вигнано Із російської держави; б) відсторонити з судів та абаканських татарів; Василь Іванович Анучин (етнограф та антрополог), який пойде в Туруханський край обслідувати життя еніссейських остатків; 2) од Імператорського музею Олександра III: а) етнограф та археолог Д. Клеменц — за Байкал та в Монголію до бурятів; б) А. Макаренко (етнограф) до тунгуських племін, і 3) од міністерства хліборобства виряжаться велика експедиція в Туркменський край, щоб побачити, як стоять там рибальство та торговля деревом. На чолі експедиції, стане І. Окуліч, занідуючий державними маєтностями Еніссейської губернії.

4) Сього ж дня буде експедиція на далеку північ-схід на гори, подорожані д. Рябушинським. Таким чином більшість експедицій працюватиме в Еніссейській губернії.

мадських посад, які вони мають".

(Р. В. д.).

— **Робота іоанітів.** Кілька часу минуло вже, як десь поділися дочка І племінниця селянина володимирської губернії Мишукова. Градоначальник петербурзький загадав поліції пильно шукати їх. І от тепер, коли вже минуло півтора року з того часу, в одному домі (по Вознесенському проспекту) викрито квартиру секти іоанітів. Квартирою що наймає Василь Пустошка. Живе там мало не 50 дівчат великих і малих: од 20 до 3 років. Виявилось, що одну з дівчат, які зникли з дому Мінукова, Василіну Авєркіну, одвезено на Кавказ, а друга, Тетяна Добрікова жила в цій квартирі. Тепер обох дівчат вернуто родичам. Вони розкажуть, що іоаніти посилали їх проповідувати близький кінець світу та проповідувати всілякі книжки, в яких пишеться про страшний суд, хрестики, вінчики то що.

(Нов. Бр.).

Г. Кариоло.

ПО РОСІІ.

— **Про земську реформу.** 11 марта почалися в Петербурзі засідання наради, скликаної міністром Століпіним для обміркування справ місцевого хазінства. Головою в цій нараді сам Століпін. Роспочинаючи збори, він сказав промову, в якій зауважив, що уряд не намагається златити зовсім старі земські порядки, а хоче тільки скасувати такі, які осталися позаду самого життя. З пропозиції Століпіна нарада подіялася на чотирі комісії: поселкову, волосну, городську та комісію земельного цензу.

(Р. Сл.).

— **Міністр Діков.** "Русь" прочула з "певних джерел", що одставку морського міністра не прийнято. 10 марта Діков ізидив до Царського Села, а 11 марта приймав чиновників з докладами. Але кажуть, що становище Іого не дуже місце. Можливо, що Іого місце заступить адмірал Алексеєв.

— **Допомога чорносотенному, "В'чесу".** Видавець московської газети "В'чес", яка не мала вже чим животіти, дано з головної ради "союза русского народа" 6,000 карб. субсидії.

(Б. В.).

— **Патріоти з "Русского Знамени".** В "Русском Знамени" уміщено ось яку постанову загальноросійського з'їзда, "союза русского народа": а) просити Царя, що позбавлено було зрадника І поганця Мілюкова звания члена Державної Думи та вигнано Із російської держави; б) відсторонити з судів та абаканських татарів; Василь Іванович Анучин (етнограф та антрополог), який пойде в Туруханський край обслідувати життя еніссейських остатків; 2) од Імператорського музею Олександра III: а) етнограф та археолог Д. Клеменц — за Байкал та в Монголію до бурятів; б) А. Макаренко (етнограф) до тунгуських племін, і 3) од міністерства хліборобства виряжаться велика експедиція в Туркменський край, щоб побачити, як стоять там рибальство та торговля деревом. На чолі експедиції, стане І. Окуліч, занідуючий державними маєтностями Еніссейської губернії.

4) Сього ж дня буде експедиція на далеку північ-схід на гори, подорожані д. Рябушинським. Таким чином більшість експедицій працюватиме в Еніссейській губернії.

повіді віце-президента сената Міхеліна на запитання про політичне становище Фінляндії. В формулі комісії, після вказівок на автономію країни, на право законодавства, право на правосуддя сказано: "Переходячи до порядку денного, сейм постановив скласти, що уряд країни повинен, берігаючи закони країни, робити все, що в його силі, аби нічо не загрожувало правам країни, забезпеченим конституцією". Цю формулу, яка висловлює віру сенатові, з 20 членів комісії підписало тільки пятеро. Всі останні подали свою формулу. Одну формулу вініс член аграрної спілки Алкі, який зауважив, що тепер уряд Фінляндії повинен дужче, ніж до цього часу, обернати права країни. Другу формулу внесли старофіномані. Третю — соціал-демократи. У старофіноманській формулі стоїть, між іншим: "Фінський народ жде, що уряд країни зробить усе, на що спроможеться, аби вирішити, відповідно до основних законів, та потреб обох країн, суперечку між Фінляндією та Імперією. Сейм тієї думки, що сенат працював у цій сфері не так, як слід і переходить до чергових справ".

(Р. Сл.).

— **Арешти.** "Б. В." пишуть, що в Вінниці за один тільки тиждень зроблено 21 політичний арешт. Арешти в Білоострові тривають кожного дня.

У ПОЛЬЩІ.

— **Занепад клерикальної преси.** Клерикально-антисемітичний часопис "Rola" зазначає, що зараз настав важкий крізис для всієї клерикальної преси в Польщі. Ціла низка часописів ультрамонтанського напрямку перестала виходити, бо не має передплатників; ті, що зосталися, ледве живуть.

(Р. Сл.).

— **Проект польського самоврядування.** "Р. Сл." має відомості про те, що проект земського самоврядування в Польщі буде внесено в Думу міністерством внутрішніх справ в осені. Перше, ніж внести проект, у "сферах" ухвалено познайомити з його змістом представників думської більшості та впевнитися в тому, що більшість підтримає цей проект. Кажуть, ніби мандрівка варшавського генерал-губернатора Скалона стойте у зв'язку з цим проектом.

(Р. Сл.).

— **На КВАВАЗІ.**

— **Протест против терора.** Газета "Баку" сповіщає, що з приводу вбивства відомого вірменського громадського та літературного діяча Арліара Арларяна в Каїрі (Єгипет), зробленого на землі партійному, цими днями одбулася у Тіблісі нарада вірмен-газетарів. Нарада ухвалила таку резолюцію: 1) Висловити глибоке обурення й зневагу тим, що вчинили це вбивство, та тим особам і громадським гуртам, які роблять насилиства над ділянками вільного друкованого слова та 2) надруковувати цю резолюцію у всіх кавказьких газетах та в інших вірменських виданнях, що виходять за кордоном.

(Р. Сл.).

— **Підозрілі відмінні обвіти.** Пішли у могилу, заснули на вікі, Все горді та пишні, як перше; Та братам та волі, лицарські родини. Ціла низка відмінні обвіти дубовими більшістю дубами добували головами...

(Р.

Кровью из ран своих полити, Димом пожежі обгорілі.

Огові і куля, спис і палія По їх грудах мабуть гуляли, І, не зломивши силну воду, В могилу рядом іх уклали.

На вашім тілі—вашою кровю Цани, уряди записали За лаху долю, люту кару, Та з тим і спати вас поклали.

Останні голови поклали Вони за кривду свого люду, Щоб правду боронити та волю, Странного не злякались суду.

I темі, бідні і прокляті, Пішли замучені в могилу; Пішли без суду, понесли З собою правду лишь та силу.

Ох то ж ви, прокляті людми, Без дому і сем'ї бурлаки? Хто ви такі, батьки-сердеги?

— Я знаю вас—ви гайдамаки.

До смерти В. Б. Антоновича.

3 Відня до редакції "Л.-Н. Вістника" у Києві з приводу смерті Володимира Боніфатовича 13 марта надіслано таку телеграму: "Наши слози над домовиною забутнього батька Володимира. Поклони моїм його. За кружком земляків—Павліш".

3 Миколаїв до редакції "Ради" 13 марта надіслано телеграму од ради товариства "Просвіта": "Прилучаючись до величного жалю, який обгорнув уесь наш рідний край утратов великого і славетного історика нашого і цікого сина України, професора Володимира Боніфатовича Антоновича, просимо висловити наше гаряче спочуття шановній удові його".

Опір того відомий організатор артилів Микола Левицький надіслав до редакції "Ради" з Петербургу листа з висловом суму од тяжкої втрати, яку понесла Україна особі небіжчика Володимира Боніфатовича.

На ім'я удови В. Б. Антоновича Катерини Миколаївні наділано ще ось одного спочуваючи листи та телеграми: з Закопаною (Австрії) од Василя Доманського та Вячеслава Липинського, з Москви—од Андрія Шолуха, з Петербургу—од Богдана та Варвари Ханенків і од слухачок вищих жіночих курсів історичного факультету, з Ровна—од Копровського, з Немирова—од колишніх учнів та прихильників незабутнього Володимира Боніфатовича і з Славути—од Іванівськів.

Од Кропивницького. Спочуваю всім серцем великий втраті України со смертю Володимира Боніфатовича. Кропивницький.

ПО УКРАЇНІ.

У Києві. Ревізія громадської бібліотеки. 10 марта інспектор друкарень і книгарень А. А. Нікольський зробив несподівану ревізію громадської бібліотеки. Пе-

релянту було мін. іншим всі каталоги бібліотеки, чи нема там часом заборенених, конфіскованих книжок. Виявилось, що коло всіх таких книжок в каталогах помічено: "вывдачъ не подлежитъ", тобто читачам вони не видаються, і лежать вони зачатані печаткою ради бібліотеки в пакунках у спеціальній шафі, так само запечатані тою ж печаткою. Але згідно з останнім ціркуляром, який ще не дійшов до відому ради бібліотеки, книги такі повинні перевозуватись у п. інспектора друкарні і книгарень, і їх забрато в бібліотеки.

Вісти з суда. Смертний засуд. В Київському воєнно-окружному суді 13 марта за убивство одного урядника та двох стражників підсудного П. Здоровця приговорено повісити.

Справа колишніх депутатів Думи. Цими днями, як повідомляє "Слово", видано акт обвинувачення колишньому депутату 1-ої Державної Думи М. С. Мокрунову, якого обвинувачують по 103 і 109 ст. ст. карн. зак. Справа ця розглядається в київській судовій палаті.

До з'їзду кооперативів. Організаційний комітет, що, як відомо, впоряжав, великомісією святом у Москві перший все-російський з'їзд представників кооперативних інститутів, у відповідь на своє прохання одержав од градоначальника повідомлення, що делегатам евреям, які не мають права жити в Москві, неможна приїздити на з'їзд. Таким чином сила по-зикові-ощадних товариств з України, що складаються майже з самих тільки євреїв, не матимуть спромоги послати на той з'їзд своїх представників. Міністерство ж доріг ополово, що делегатів з'їзду вони не можуть провозити по залізниці з ліготою у Москву.

З Київщини. Крадіжкою коштовних річей з костяль. В м-ку Білій-Церкви, васильківського повіту, 12 марта обкрадено місцевий костяль. Забрато 25 золотих хрестів, 25 штук золотих перстнів, брошок, сережок та інших коштовних річей, що знято з образів у костяль. (Київ).

Неслухній людє. Як почало оце сонце гарненко все пригрівати, то в с. Карапишах, каїнівського повіту, на річці вода знесла зовсім греблю, де раніше стояв удільній млин (торік він погорів). Чисто розтаскала її вода. Але тепер начальство вимагає, щоб громада полагодила ту греб-

лю. Тоді карапишанці зійшлися на сход та сказали, що лагодити вони не будуть тільки греблю, — це не їх діло; нехай собі уде лагодити, а у їх від, мовляв, що лагодити, аби було тільки чим. Чим далі це кінчиться—поки що невідомо.

(Од власн. кор.).

◆ З Волині. Бундовці. В Житомирі викрою збірку бундовців. Арештовано 14 душ. Знайдено нелегальні.

(Р. Сл.).

◆ Самі хотять. В м-ку Краснополі, житомирського повіту, селище дуже цікавляться часописами та книжками на рідній мові й дуже очохі їх читають. Між іншими звідти нам пишуть, що недавно місцевий гурток селянської молоді задумав упорядкувати у себе невеличку бібліотечку. І от з приводу цього він звернувся був із проханням до галицької "Просвіти" у г. Львів допомогти Йому в цій справі. Львівська "Просвіта" прислали уже їй відповідь, обіцяючи вислати книжок для бібліотеки.

◆ З Чернігівщиною. Арешт іраєвого з'їзу бундовців та с.-д. г. Новозибкова. Речі пишуть: Тут одувавася з цими дніми краєвій з'їзд бундовців та с.-д. Вночі проти 4 марта в помешканні, де саме був з'їзд, явився сильний наряд поліції, стражників та козаків і заарештував усіх тих, що були на тому з'їзді, всього 42 чоловіка. Арештованих під великою варткою було одведені в тюрму, а в помешканні цілу ні роблено трус; знайдено скриньку з револьверами і сила прокламацій. В арештованих забрато компромітуючі документи. По городу два дні Ішли поголовні труси й арешти. Заарештовано більше 100 чоловік, між ними сила відомих громадських діячів.

◆ Проти п'яцтва. В м-ку Батурин, кочетопського повіту, людність постановила приговора, щоб закрити місцеві контракти трактирі Раді. Щоб з цього та вийшло—не відомо, але видимо сама доля прийшла на підлогу людності: Раді нікто не може найняти хати під свій трактир. Раз він буде вийняти хату у наслідників Корноухова, але ті, довівшись про приговор громади, одмовили Йому в хаті. (К. В.)

◆ З Подільщини. Самосуд. Цими днями з с. Війтівців одправлено було в г. Переяслав до станового пристава трох чоловіків й одну жінку, що були арештовані через підозріння в крадіжці на міліні в с. Війтівцях. Арештованих вели четверо селян на чолі з урядником. Але ділого арештовані, які передказують "К. В. Вісті", чогось засперчались з тими, що відібрали у них самосуд, так що до пристава приставлено було на підвід тільки чотирі трупи. З приводу цього тепер ведеться слідство.

◆ З Катеринославщини. Голод. По єврейських колоніях на Катеринославщині людність терпить страшний голод. Попереду були навіть випадки, що поміралі од цинги та голоної тифу. На прохання колоністів якось допомогли Ім колоніяльне начальство не зважало. І дивно ще та, що тоді, коли сотні єврейських сем'ї та громади справді поміряють от голоду, єврейське колонізаційне товариство на таке становище цих зліндів зовсім не зважає і навіть не збріється щось робити при наймені ході до наступних живів.

(Hazman).

◆ З Харківщини. Нова газета. Цими днями в г. Сумах, як повідомляє харківське "Утро", сподівається місцевого часопису "Сумський Листокъ", на видання якого дозвіль уж дійшло. "Сумський Листокъ" щоденна політично-економічна та літературна газета.

◆ З Херсонщини. Убивство чертьожника. 7 марта, коло 9 ввечері, у г. Миколаїв вбито на партійному землі членів чорного та голоної тифу. На прохання членів землі якось допомогли Ім колоніяльне начальство не зважало. І дивно ще та, що тоді, коли сотні єврейських сем'ї та громади справді поміряють от голоду, єврейське колонізаційне товариство на таке становище цих зліндів зовсім не зважає і навіть не збріється щось робити при наймені ході до наступних живів.

(Hazman).

◆ Тираспольська лідваліада. Викрою в запротоколено ще одну лідваліаду. Постані в Тирасполі на ревізію справ про дровівських кампаній 1904 та 1905 р. р. губернські чиновники з самого ж початку наткнулися на страшні науджиття. Далі

з'явилось, що цінні на хлібні продукти, які простилено в виправдічих докumentах, далося перевищити ринкові.

◆ Сільсько-господарські гуртки заведено нещодавно в с. Сербах, могилівського повіту, та с. Маниківцях, лотинівського повіту (в а. Підліділ). Це вже, таким чином, в Підліділі організовано тroe сільських кооперативних товариств по сільському господарству.

університету, а вдовольніться резолюцією з вимаганням заснувати окремий український університет.

Економічне життя України.

Ітоги київських контрактів. Характеристика властивості сіогорішніх контрактів треба призначити невеличким розвиток умов і загальну малодіяльність. Розмірами й кількістю умов сіогорішніх контрактів одсталі від контрактів двох попередніх років, теж не дуже жвавих. Головну причину цієї малодіяльності. Торг-пром. газета "Добачає в країні, що переживає зараз українська цукроварна промисловість, і в пригінному фінансовому становищі київського району. Мільйони й малодіяльні настірні помічається не тільки в умовах з цукром і хлібом, а і в сфері земельних та лісничих умов. На винніх контрактах прописався дуже мало маєтків, не залишаючи на ті, що діні на землю стоять зараз в нашому краї дуже високі, — до 400 карб., за десантину в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На земельніх контрактах прописався дуже мало маєтків, не залишаючи на ті, що діні на землю стоять зараз в нашому краї дуже високі, — до 400 карб., за десантину в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну роль в зменшенні числа земельних умов на сіогорішніх контрактах відіграє відсутність земельних умов в чорноземних повітах. На думку наявності газети, та в'язується тим, що підприємці продають свою землю безпосередньо по куцумі або селянському банку, — тже вони не потрібують посередництва контрактів. Але це не вся правда. Значну

РАДА.

ОДЕСА, 13. Вчора арештовано Прибильського, на якого думають, що він убив городового. Відмовляючись від того, що він брав участь у вбивстві, Прибильський заявив, що знає, де саме переходиться ввінця. Поліція повела Його, куди він вказував. Але по дорозі Прибильський хотів втікти й Його застрілено.

ВОРОНИХІ, 14. При арешті одного з учасників розбійної шайки, щочинила напади та розбійництва в новохоперському повіті, поранено пристава Гусева. Грабіжника вбито.

За кордоном.

ТАНЖЕР, 13. З Рабата повідомляють, що одразу в 2000 чоловіка під приводом Зеєнса, брата султана Абдул-Азіса, посуються на півден. Другий одразу якого підтримує дуже плем'я шрада, яде до Феца. Далі є чутки, що Мулай-Гафіл, за браком зброй, знарядя та грошей, повертається в марокешську охруті і що благатого салдатів дезертирують.

Театр і музика.

— До Шевченковського святі у Київі. Д-ка Н. М. Дорошенко просить нас надрукувати, що вона читала на Шевченковському святі 12 марта „Батью пороги“ по тексту, надрукованому в збірнику „Народний Декламатор“. (Коломия 1903 р. накладом Я. Оренштайн).

В надрукованому в показані книжечці вірші Т. Г. Шевченка і справді стоять „бісі сину“, але яка була редактор декламаторів користуватись цим попсованим текстом в той час, коли ми мавмо повне критично виправлене видання кобзаря?

— Трупа М. К. Садовського в Одесі. Давно, більше як 2 роки, не було в Одесії порідній трупук української. За цей час встиг згорти „Русский театр“, де звичайно грали українці; драма перейшла до російського городського театру; а театр Сібіркова, якого було збудовано нарошнє для драми, заняла на довгий час опертака.

За ці два роки бачили одесці й українські вистави; принаймні—оповістки про те, що ресторан „Ермітаж“ малоруські артисти ставять: „Пошили у дурні“ і „Денщик“ подвіль“, „Дарци“ червичики“. В „Гранд-Отель“ Ф. Левіцький виставляв: „Суєта“, „Веселая вдова“, „На громадській роботі“, „Гейша“ і т. ін.—можна було мати самий „ріжноманітності“ репертуар, а в кожній виставі цих труп—в перемішку всі елементи „ріжноманітності“ і принципа „оживлення дѣйствій“. У д—я Ф. Левіцького голап і канкан так тісно переплелися, що неможна було одійти одне від другого; дівчата наїті мали якісні газові спільні з оборочками, а решта убраний—українське.

Зрідка давала вистави драматична секція одеської просвіти. Ну, та це вистави були семейні—п'єси старі, артисти грали аби як, бувало весело й людно, бо все своє люде, а бувало сумно й нудно, коли в касі налічувався дефіцит.

Отже тепер дорогі гості приїхали! Двоє з наших корифеїв прибули до Одеси—один з них святував 25-літній ювілей свій разом із 25-ми роковинами рідного театра, друга на свій ювілей зібрала привітання всієї України й інтелігентної Росії, як слава, як краса, як гордість українського театра.

Прибула трупа перехідної доби, складена з старих і молодих артистів,—вона проробляє шлях для нової драми, заводить світовий репертуар. Це було показано виставою „Ревізора“, який пішов першим в театр Сібіркова.

Вся ця публіка, що прийшла на першу виставу, мисляла зрозуміти, що вона не знайде у „етих малороссах“ ні фарса, ні оперетки, що цей театр дбає про виховання самих українців, в свідомих громадян.

Тож-то й закрутли носами оті дії, що вже органично за скількою років привикли до „Театру Сібіркова“ і сподвиглися і тепер почути де чого „ст перечем“. Мабуть для втіхи цієї частини публіки оркестр д-я Елінека в антрахах грає опереточні мелодії.

Враження од „Ревізора“ чудове. Що далі, тим більше серед публіки попадається просвітін, студентів-українців, а особливо учнів середніх шкіл.

Скрізь чується українська мова.

Постановка свідчить про вмілу режисерську руку. Хор, наприклад, співає без оркестра—враження краще й натуральніше.

Такого театра, такої трупи тепер дуже треба в Одесі, бо інших українських інституцій довоїдиться на деякий час пришикнути та яко мага звузити свою діяльність.

Василько.

— Українська трупа О. Суслова од 1 мая до 15 июня гриміте в Лібаві, а од 15 июня до 15 сентября в Вільні.

— Трупа Л. Сабініна і на ту зімі, з декількох місяців приїде на вистави в Харків, де гриміте до Великого посту в театрі Греке.

— Трупа П. Кононенка граває з другого тижня в Ставрополі губ.

Лист до редакції.

Рада товариства „Просвіта“, заснованого в Київі в пам'ять Тараса Шевченка, приносить велику подяку всім шановним

артистам, що взяли участь у святкуванні Шевченкових роковин 12 марта цього року, урядженному „Просвітою“: добродікам—В. Валерик, Н. Дорошенко, З. Зориній-Миронович, М. Старіцький, д. Чаплінський; д. д. Внуковському, Миколі Лисенкові, Ю. Лисенкові, О. Філіппі-Милюзі, Ю. Пуліковському, д. Цесевичу, В. Цимбалові, діржкорів хора П. Злобіну, художників * * та всім учасникам хора і іншим особам, що доклали своєї праці до цього концерту.

Рада Т-ва „Просвіта“.

1908 14/3.

ДОПИСИ.

(О власних кореспонденціях).

Г. КОНОТОП (на Чернігівщині). Цими дніми у нас по городу зроблено силу трусів. Трусили у багатох тубольців—більш молодих хлопців, у книгарні Іоффе, де забрали видання „Донської Річки“, „Лісъ шумитъ“ Короленка й інші. Трусили також у земській бібліотеці, забрали кілька книжок, і нарещі шукали „крамоли“ в 4 столах служащих в земській управі. Нікого не арештовано і нічого небезпечно не знайдено, крім згаданих книжок.

Не-що-давно відбувся суд над 2-ма „експропріаторами“, яких обвинувачували, що вони ограбили Скибінську економію т—ва бр. Терещенко в нашім повіті; обох Іх було виправдано. Один з них дворянин з сусіднього села Піліпівого С. Саєвський-Бреус просидів в тюрмі перед судом 7 місяців і тепер він не вспів, як кажуть, гарячо роздивиться, коли очі недавно його знову заарештували. Арештували Його лісмоводителя пристава З-го стану конотопського повіту з трьома стражниками. На запитання, за що арештують, він одівів, що, з наказу „начальства“ й більш нічого. Сидить Саєвський-Бреус у місцевій тюрмі.

С. КЕРЕЛІВКА, звенигород. повіту (на Київщині). В Керелівці здравна завелася шайка дуже спритних конокрадів, які гарно знають, де й що погано лежить. Вночі 4 января три конокради з цеї шайки забралися в конюшню Ільченка на Кононовому хуторі і почали поридкувати. Саме цю годину вертався з гулянки син Ільченка, почувши, що хтось гомонить у конюшні, він нарив крику. Злодій, що стояв на сторожі, вдарив Ільченка табличами насторч у груди, але то були габлі, якими накидають буряки на віз, з тупими кінцями, і злодій тільки пробив кожуха. Тоді Ільченко одівся у ногого габлі, а злодій кинувся тікати, але перескочивши через тин, вони загрузли рові, і було багато снігу. Ільченко потяг одного з них габлями по голові, і цим затримав Його, поки збеглися люди. Дуже тяжко побили Його і він виказав на всіх керелівських злодіїв. На рукий день по дорозі в стан він номер. Після того швидко селяне звернулись з проханням до пострадника, щоб усіх злодіїв вислати з села. Зібрали сход, та на ході було багато п'яних, котрі пили морогіч од злодіїв; ці п'яні й не згодилися виселити Іх. Коли ж хто й хотів гукнути, щоб вислати, то не зважувався, бо скрізь стояли підморогічні. Тоді селяне звернулися до губернатора і губернатор звелів зібрати нотій сход і справу рішити закрито балотровкою. 7-го марта відбувся цей сход і 297 голосами проти 7 було постановлено виселити з села трьох злодіїв.

С. ДЕЙКАЛІВКА, зіньків. повіту (на Полтавщині). У нас обікрадено волость. Взято щось коло 600 карбованців. Ледве встигла рознести чутка про крадіжку, все село стало на ноги. Вкрай хвильовані селяне довго не могли прийти до памяті, що сталося, і коли, нарещі, опам'ятались, то неділь за три підряд просто не знаходили іншої балачки, як не про гроши. На базарі, біля церкви, в крамницях і по хатах, а надто у волости стояв гам, гвалт, лемент. Чутка, як близькавка, облетіла і сумежні села. Загомонілі кругом, неможливо загув великий рій. Але чого таке велике хвилювання? Хіба крадіжка на селі—це небувалий, нечuvаний випадок? Так ні. Не кажучи вже про дрібнію—крадіжка одіж, крадіжка з підлітка, щоб вислати, то неділь за три підряд просто не знаходили іншої балачки, як не про гроши. На базарі, біля церкви, в крамницях і по хатах, а надто у волости стояв гам, гвалт, лемент. Чутка, як близькавка, облетіла і сумежні села. Загомонілі кругом, неможливо загув великий рій. Але чого таке велике хвилювання? Чому чутка про таку крадіжку й обмежується тільки сусідськими хатами, а найбільше—селом, а тут захвилювалася ціла округа?

А ось яка цьому причина. То були поодинокі крадіжки, і боліло тільки тим, кого пограбовано, а тут обікрадено волость—всіх обікрадено, у всіх заболіло.

М. НІСЕЛИН, волод. пов. (на Волині). Селян д. Журавець, нашою параджай, зробили розверстання з паном. В долину до своєї землі пан подавував Ім по дес. три, чи чотири ліса на кожен ґрунт в одному куску, вирубувши що найкращі дерева. За ліс купці дають селянам 15 тыс. карб., а дали б, здається, і 18, але селяне не хочуть продавати. З розверстанням вони разом роблять поділ на волоки і розселяються, так що кожен буде мати один кусок поля та шматок ліса. Треба знати, що ліс не скрізь одинаковий: є густий, є рідкий. Одному достанеться лісу на тисячу карб., другому—на десяток. Хто-б не ра-ди громаді продати—не слухає. А в нас ще можна обійтись без свого лісу: й каменин є, і панський. Хто-ж це так команує громадою? Та ніхто: крикуні, що

знають наперед, кому достанеться гарний ліс...

ВСЯЧИНА.

— „Слать хочу“. Знаменитий художник Ізил Рєпін оповідає, як він малював свою картину: „Запорожці“. „Прихал ото я в одну українську ярмарку. Дивлюся на траві лежать гуртядів. Узяв я альбом та й почав змальовувати їх для етюда. Коли ж ворушаться,—він неможна змалювати. Особливо один, який най-потрібніший мені—от-важливі сини. Наближається й до Його й кажу: „на тобі п'ять карбованців, тільки посідь тихоночко. Хочу змалювати“. Подивився ділько на мене та й одвідає зовсім байдужно: „От тобі дві кошійки, тильки однією від мене. Слати хочу“. Ліг він

Оповістки.

Вчителька нім. мов., слух. Вищ. Кур., зн. теор. фр. й англ. та початк. муз., шукає праці, готове на зв. дом. вчит. Згод. за стіл і кімн. Б.-Кур., 14, кв. 12. Л. Фуст. 3—129—3

Чоловік та жінка пошукають місця. Чоловік може бути за ліквак, а жінка за кухарку,—може замінити кухаря; має атестат. Згодні на відл. Бульонська, 69, кв. 15. 1—130—8

Л. Яновська.

У предрозсвітному тумані.

Драматичний нарис на 5 дій.

ЦІНА 15 КОП.

Склад видання в Українській книгарні у Київі, Безаківська, 8. 10 102-9

110—7

Словник

ВИДАВНИЧИЙ

ВИДАВНИЧИЙ